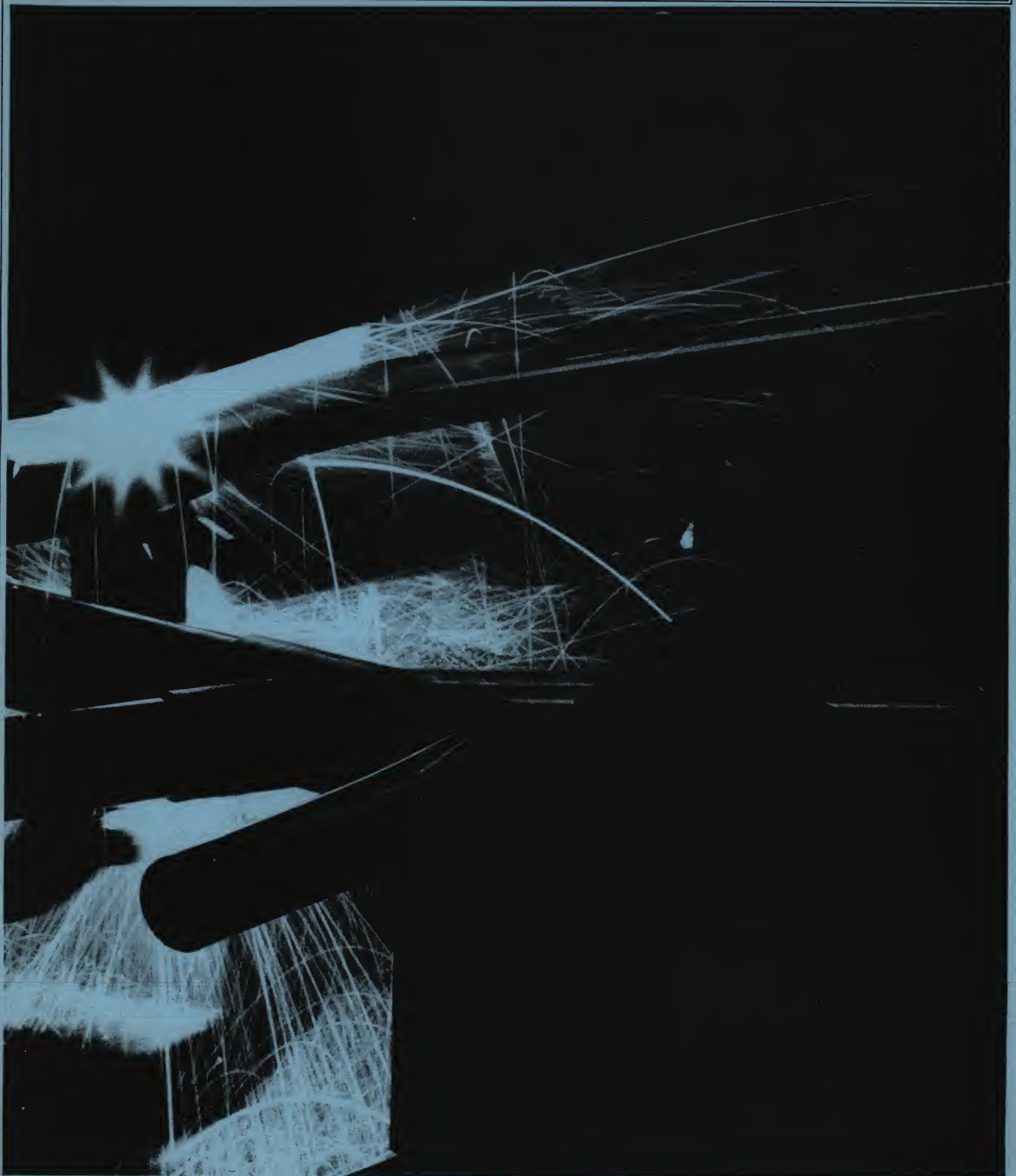

Februari 1989 nr. 41

QUASAR

INHOUD

QUASAR 40

Kolofon.....	844
Van de redactie	845
Het Q-RAM systeem	846
Een oud beestje	847
QL's in een netwerk	848
KEYS	852
Keycode	852
Keyrow	853
Updates	854
De harddisk.....	855
Ingezonden	857
Advertentie Vennema.....	858
Noodkreet	859
Archive vraag	859
Vraag en aanbod	860

Sluitingsdata KOPIJ

4 maart 1989

5 april 1989

7 mei 1989

KOLOFON

Stichting SIN_QL_AIR
Rotterdam
giro: 4597345

ADMINISTRATIE

sekretariaat
PENNINGMEESTER
Nabestellen oude
nummers.

BOB VISSER

Snelrewaard 6
2904 SN Capelle a/d
IJssel
Tel. 010-458.3161

VOORZITTER

RON DEN BREEMS

Kroonstaddreef 27
3067 RT Rotterdam
Tel. 010 - 455.1234

REDAKTIE, layout
en samenstelling
Quasar.

GERARD VAN ROOIJEN

Gruttostraat 15
3435 DJ Nieuwegein
Tel. 03402 - 33027

DATABANK

Tel. 03404 - 22533
Sysop:

MICHEL & WILLEM SPANJER

Hortensialaan 11
3702 VD Zeist
Tel. 03404-20581
SVP aléén tussen
19.00 en 22.00 uur

HARDWARE

Reparaties en
onderdelen

MICHEL & WILLEM SPANJER

Hortensialaan 11
3702 VD Zeist
Tel. 03404 - 20581
SVP alléén tussen
19.00 en 22.00 uur

VRAGEN OVER:

Superbasic, Pascal,
Machinetaal, Quill,
Archive, Abacus,
Hardware

KEES V.D. WAL

Kwekerijstraat 22
2613 VE Delft
Tel. 015 - 140367
SVP alléén tussen
20.30 en 23.30 uur

VRAGEN OVER:

Machinetaal en
Hardware

ARD JONKER

Tel. 020 - 230795

VRAGEN OVER:

GRAM/multitasking
programmatuur enz.

COEN VELDHIJS

Stadhouderswg 118c
3039 CL Rotterdam
Tel. 010 - 4667678

Op de plaatsing van de oproep tot het uittesten van software hebben wij bijzonder veel reacties gehad, al deze reacties hebben nog geen bericht gehad en wij zijn dan ook nog in overleg met de Hr. Vennema bezig welke programma's wij gaan uittesten in het volgende nummer meer hierover.

Tevens willen wij vragen of er mensen zijn die het redactie-team willen komen versterken met regelmatige bijdragen en voor eventueel intikwerk op de bijeenkomsten horen wij vaak ik heb wel iets leuk maar ik ben niet zo'n schrijver dat moet jullie redactie maar uitzoeken, voor mijzelf is het ondoenlijk buiten de opmaak ook nog komplette artikelen te gaan schrijven, zodat wij willen vragen of er nog mensen zijn die het leuk vinden te schrijven zodat wij die in contact kunnen brengen met de mensen die wat leuks hebben te melden zodat wij dit toch in ons blad kunnen publiceren.

Dus mensen heb je wat interessants te melden maar wil je niet zelf op papier zetten, of heb je niets te melden maar vind je het wel leuk het verhaal van een ander op papier te zetten of heb je wat leuks te melden en vind je ook nog geen probleem te op papier te zetten, kom op en meld je aan op het redactieadres zodat de ontwikkelingen niet voor de enkeling maar voor de gehele ledenbestand leerzaam kan zijn.

O ja bijgesloten vindt ook weer een acceptgirokaart voor de kontributie voor het komend jaar wij zouden het erg prettig vinden wanneer jullie dit zo snel mogelijk in orde zou willen maken zodat wij ook weer in kunnen staan voor het verschijnen van nog een jaar met nieuwe GL informatie.

Met vriendelijke Groeten

Het QRAM-systeem.

Sinds kort ben ik in bezit van Qptr, het pakket dat beschrijft hoe men in eigen programma's het QRAM systeem kan gebruiken, wat mij, in combinatie met een macro-assembler, in staat stelde eindelijk zelf programma's te gaan schrijven onder 'the Pointer Environment', zoals dat heet.

Erwin Bolwidt

Eerst een kleine uitleg :

QRAM, zoals het in de QL-volkstaal genoemd wordt, bestaat uit een aantal onderdelen. Hetgene wat men op het scherm ziet is slechts een programma dat gebruikt maakt van de nieuwe mogelijkheden.

Op het laagste niveau vindt men de 'Pointer Interface'. Dit zorgt voor de veelgeprezen 'non-destructive windows'; windows op het scherm die 'onder' een ander window liggen worden in het geheugen opgeslagen, totdat ze weer 'naar boven' gehaald zijn (Met o.a. CTRL C of het pijltje). Dit is de belangrijkste reden waarom een geheugen-uitbreiding een vereiste is om het systeem te gebruiken. Ook zorgt de Pointer Interface voor de 'pointer', het aanwijspunt op het scherm dit zich vooral als pijltje of handje manifesteert, alhoewel elke figuur van maximaal 64 bij 48 puntjes mogelijk is, welke bestuurd wordt door ofwel het toetsenbord, ofwel de muis, maar programma's merken het verschil niet. Verder wordt gezorgd voor het doorgeven van de door de pointer/ toetsen gedane handelingen, zoals klikken, bewegen, een window binnenkomen, of er weer uitgaan, een toets indrukken of een toets of een muisknop weer loslaten.

Ook zijn er nog routines om stukken scherm op te slaan en weer terug te zetten, o.a. als er binnen een programma een pull-down menu moet verschijnen, de mogelijkheid om scherm-buffers te definiëren, dat houdt in dat men een buffer van b.v. 1024 x 768 puntjes maakt, waarvan slechts een klein deel op het scherm te zien is, en waarvan men het deel dat op het scherm staat e.v.t. kan verplaatsen. Ook kunnen sprites gewoon ergens op het scherm gezet worden; zoals het verplaats-icoon, o.a. binnen QRAM, kijken welke kleur er op een punt op het

scherm staat, en e.v.t. kijken tot hoever een kleur nog steeds het zelfde is, of juist verschilt.

Als laatste zijn er nog een spray(spuitbus) mogelijkheid, waarmee slechts een aantal stippels van een plaatje op het scherm gezet word, een mogelijkheid om de pointer door een programma te verplaatsen en de mogelijkheid om een programma zelf voor CTRL-C te laten spelen. (Dit wordt gebruikt in het HOTKEY SYSTEM II, met HOT_PICK)

Het andere deel van de Pointer Environment bestaat uit de Window-Manager. Dit deel zorgt tot nu toe voor de scherm presentatie, en als programmeur is dit meestal het enige waarmee je te maken krijgt. Een window zoals je dat te zien krijgt, bestaat uit verschillende componenten. Het eenvoudigst zijn de 'information sub-windows'. Die zijn weer opgebouwd uit het volgende :

- Een grootte en een positie binnen het echte window.
- Een border-wijdte en kleur.
- Een papier-kleur.
- De verschillend 'information-items' :
- Een grootte en positie binnen het info sub-window.
- Een type. Dit kan zijn :
 - TEKST
 - SPRITE
 - BLOB
 - PATTERN

Bij tekst :

- Kleur, karakter-grootte en pointer naar tekst.

Bij sprite :

- Pointer naar sprite.

Bij blob :

- Pointer naar blob, pointer naar pattern.

Bij pattern :

- Pointer naar pattern, pointer naar blob.

Zoals men hieral uit kan opmaken zijn blobs en patterns met elkaar verbonden als QDOS met de QL. (Om maar 'ns wat te noemen) Een blob geeft de vorm van de figuur aan, en een pattern een patroon dat afgedrukt wordt met de blob als een soort masker. Het is dan bijvoorbeeld mogelijk een blob te hebben in de vorm van een grote E, en als pattern een heel klein e'tje, waarmee de grote E gevuld word.

Als men precies wil weten hoe alles in

elkaar zit, raad ik toch aan Qptr te kopen, aangezien daar ook een aantal demo's bijgeleverd worden, die duidelijk aangeven hoe men zelf zijn programma's in elkaar moet zetten. Het pakket bestaat uit een engelse handleiding, waarin alles beschreven wordt. In een aantal gevallen slechts zo summier dat er niet mee te werken valt zonder het zelf een groot aantal malen uit te proberen. Aan programma's worden er bijgeleverd :

- Een demo in basic, dat goed laat zien hoe men de verschillende datatypes binnen de window-manager kan gebruiken.
- Een assemblerversie hiervan, dat voorgaande in assembler laat zien.
- Een sprite-editor, die geen gebruik maakt van de window-manager, en dus laat zien hoe het zonder kan.
- Een tekenprogramma, dat laat zien hoe men een complex programma op deze manier kan schrijven (En hoe het door het menu-systeem toch nog eenvoudig blijft.)
- Een serie files geschikt voor gebruik met een assembler, waarin zich constanten bevinden, en twee files met macro's geschikt voor de GST-macro assembler. (Niet voor de Metacomco macro assembler.)

Als men in assembler wil gaan programmeren, is de GST-macro assembler eigenlijk wel een vereiste.

Verder hoop ik dat er binnenkort meer 'systeemstandaarden' zullen volgen. Er valt o.a. te denken aan een systeem waarin men alle data van een programma kan wijzigen, van strings en de pointer in een submenu tot het geluid dat het programma geeft als het klaar is met het comprimeren van een tekst. (Om maar eens een voorbeeld te noemen.) Of een middel om direct van het ene programma (b.v. een grafiekprogramma) data over te sturen naar een ander programma (b.v. een desktop-publisher.), maar dan universeel, zodat men zowel teksten als grafische data als het geluid dat een programma geeft als..... kan oversturen. Zo zijn er nog veel meer dingen mogelijk. Zelf ben ik met dit soort dingen ook bezig

Ten slotte nog iets heel anders: wie heeft er ooit zelf een centronics-interface voor de QL gebouwd? Op het moment gebruik ik de Miracle serieel naar parallel omzetter, maar met een 24 naaldr printer is deze veel te langzaam om grafische data over te sturen (5 seconden per

regel). Andere bestaande interfaces werken niet, aangezien ik een TRUMPCARD gebruik.

Alle vragen, suggesties, op- of aanmerkingen welkom per post naar :

E. Bolwidt
Overweg 91
1191 PT OUDERKERK A/D AMSTEL

Een oud beestje

Een mogelijk miskend, maar eigenlijk toch een interessant program is Family-tree van Andy Carmichael. En wel om het volgende:

- 1) opbouw,
- 2) gebruik,
- 3) de gebruikte procedures.

1) Opbouw

Vier archive-files zijn met elkaar verbonden. Het inbrengen van een individu met de bijbehorende gegevens (**a, people**) gaat gepaard met een referentie-nummer (Refnr). Dit refnr is het eerste veld ook in alle volgende files. Dit veld dient tevens als koppelaar aan de andere files.

(**b, family**) Deze gezinsfile bevat het referentienummer van het individu en tevens in een ander veld de betreffende leden van zijn gezin.

(**c, parents**) idem betreffende de ouders.
(**d, marriage**) idem voor de huwelijken van het betreffende individu.

2) Gebruik:

Met een enkele toetsdruk rent men door het program (de stamboom). Up naar de ouders, down naar oudste broer, links naar andere broers en zusters, etc. Zet men achter de familienaam van ieder nog een extra geboortjaar (b.v. ('22)) dan ziet men bij het doorlopen van de stamboom meteen in welke generatie men zit. Bij het bekijken krijgt men steeds een stamboom te zien met daarin de namen van ouders, de echtgenoot(e) en hun kinderen.

Bij het program is een doc-file, die wat te weinig handreiking geeft. Het program kan makkelijk crashen en hier wordt dan ook zeer nadrukkelijk voor gewaarschuwd. Maar als men het program doorheeft, valt dat wel mee. Bij het verlaten van de programma's vraagt het eerst om sluiten van de files.

(vervolg op pag 856)

QL's IN EEN NETWERK

In vorige nummers werd wat "geklaagd" dat het overhevelen van files van de ene QL naar de andere via de netwerkaansluiting niet zo makkelijk zou zijn.

Na lezing van dit stukje en wat experimenteren zal dat allemaal nog wel mee blijken te vallen.

VOORBEREIDINGEN

Laten we er voorlopig van uitgaan dat er 2 QL's aanwezig zijn (even buurten bij een QL-kennis?). Verder is bij elke QL een (vrij kort) verbindingssnoetje geleverd met aan beide kanten een soort mini-koptelefoon-aansluiting. Als je dat te kort vindt kun je een ander stuk (tweeaderig) snoer nemen en daar dergelijke stekertjes aan maken. Alleen als je meer dan enkele tientallen meters wilt overbruggen heb je zgn.

"kapaciteitsarme" kabel nodig. Elke QL krijgt een eind van de kabel in z'n "net" gat geduwd; welke van de twee gaten maakt niet uit.

Bij meer dan 2 QL's kunnen de andere op dezelfde manier worden "aangeregen". Verder is het handig om twee "speel" cartridges te hebben waar je wat mee kan rommelen zonder dat er rampzalige dingen gebeuren. Op de cartridge moet een klein programmaatje staan (ik heb het maar even "test" genoemd). We gaan dan later proberen dat van de ene QL naar de andere over te hevelen.

Vervolgens zullen de QL's van elkaar onderscheiden moeten worden. Dat gaat met netwerknnummers. Na een reset heeft elke QL netwerknnummer 1, zodat daar verandering in gebracht moet worden voordat we verder gaan. Op de ene QL type je bijv. NET 2 en op de andere NET 3. Daarmee weet de QL dat hij netwerknnummer 2 resp. 3 heeft. Je kunt willekeurig een netwerknnummer kiezen (tussen 1 en 63) als ze maar allemaal verschillend zijn. Laten we het houden bij 2 en 3 en voor het gemak zal ik ze met QL2 en QL3 aanduiden.

WAT NIET WERKT

Voordat we gaan proberen een file over te hevelen van QL2 naar QL3 eerst even een paar dingen die niet werken. Type

bijv. op QL3: COPY NET1_2 TO SCR. Dat is een kopieeropdracht van hetzelfde soort als COPY MDV1_BOOT TO SCR, alleen komt de file nu niet van MDV1_ maar van het netwerk. De kreet NET1_ wil zeggen dat QL3 input verwacht uit het netwerk, dus van een andere QL. In dit geval van de QL met netnummer 2. Na het intypen van de eerdergenoemde regel verdwijnt de cursor en gaat QL3 braaf staan wachten totdat er iets van QL2 komt. De enige mogelijkheid om dat te onderbreken is het "break" commando (door CTRL en spatiebalk gelijktijdig in te drukken). Doe dat maar eens. Het kan dan nog zo'n tien seconden duren voordat QL3 reageert met "not complete" en de cursor weer gaat knipperen. Dat was dus een kommando dat in z'n eentje niet werkt maar wel door jou afgebroken kan worden.

Nog maar zo n. Type op QL2: COPY MDV1_TEST TO NETO_3. Ook weer een kopieeropdracht om een file van MDV1_ te lezen en de output te leveren aan het netwerk (aangegeven met NETO_); en dan wel in het bijzonder naar een QL met netwerknnummer 3. De cursor verdwijnt, microdrive 1 snort even en QL2 probeert nu contact te leggen met QL3. Maar als die daar niet op voorbereid is dan luistert QL3 niet. QL2 blijft toch proberen totdat hij het na zo'n 30 seconden wel mooi vindt, en de cursor weer gaat knipperen met de mededeling "Network aborted". Die hoeft je dus niet met een "break" te onderbreken, maar je kunt het er wel mee bespoedigen.

KOPIEREN VAN QL NAAR QL

De voorgaande proefnemingen zijn dus eigenlijk mislukt: er is nog geen byte overgeheveld. Maar je voelt waarschijnlijk al aan dat het combineren van de twee meer resultaat zou kunnen opleveren. Dus op QL3: COPY NET1_2 TO SCR en op QL2: COPY MDV1_TEST TO NETO_3. En ziedaar: bij QL2 snort de microdrive en op QL3 verschijnt de tekst van het programma op het scherm. Daarna is bij beide QL's weer een knipperende cursor terug ten teken dat de volgende klus uitgevoerd kan worden.

Nu is het kopiëren naar het scherm wel aardig als demonstratie maar niet zo

nuttig. In plaats van SCR kun je ook een willekeurig ander "device" invullen als bestemming op QL3 bijv.: MDV2_TESTCOPY, SER1 (als daar tenminste een printer o.i.d. aanhangt), FLP2_TESTCOPY of RAM2_TESTCOPY. Als je op de bestemming de file naar een microdrive schrijft dan moet je dus ook weer een naam opgeven waaronder de file op QL3 wordt opgeborgen. Dat hoeft niet dezelfde naam te zijn als op QL2 (waar hij vandaan kwam). Die informatie wordt niet over het netwerk meegekopieerd.

Ook maakt het niet uit of je eerst QL3 en daarna QL2 opstart of juist omgekeerd. Als je eerst het kommando op QL2 intikt dan moet je wel binnen die 30 seconden klaar zijn met het intypen van de opdracht op QL3 want langer wacht QL2 niet. Ook moet je de juiste netnummers intypen, anders kom je in een van de niet-werkende situaties terecht.

Het blijkt op deze manier mogelijk om tussen twee QL's een priv-verbinding op te zetten. Dat blijft goedgaan, ook als er meer dan 2 QL's in het netwerk zijn en ook al gaat de informatie tussen alle QL's over twee gemeenschappelijke draadjes.

"GENERAL LISTEN"

Als je met de QL informatie van een andere wilt ontvangen dan is het niet beslist nodig om de ander z'n netwerknummer te weten. Als je op QL3 intikt: COPY NET1_3 TO SCR (je vult dus het netwerknummer van de QL zelf in en niet het nummer van de QL waar de informatie vandaan moet komen) dan kopieert QL3 alles wat voor QL3 bestemd is, ongeacht de afzender. Die mogelijkheid wordt aangeduid met "general listen" (algemeen luisteren). Een nadeel is dat als je met meer QL's in een netwerk zit de mogelijkheid bestaat dat er twee QL's zijn die een file aan jouw QL willen versturen en dan weet je niet welke je nou eigenlijk te pakken hebt.

"BROADCAST"

Het omgekeerde kan ook voorkomen: je wilt informatie van jouw QL naar meerdere QL's tegelijkertijd versturen. Dat kan met de "broadcast" (omroep) mogelijkheid door als netwerknummer 0 (nul) in te vullen; een nummer dat niet als netwerknummer gebruikt mag worden. Dus op QL2: COPY MDV1_TEST TO NETO_0, en op alle andere QL's COPY NETI_0 TO SCR.

Helaas, helaas dat werkt niet op gewone QL's. Het verzenden gaat wel; QL2 z'n microdrive staat alle bytes van de file te lezen maar het komt nooit aan. Dit is een bekende tekortkoming, naar mijn weten in alle ROM-versies. (Je kunt dit trouwens wel gebruiken om te kijken of MDV1_ de testfile nog helemaal goed kan lezen (gaat redelijk snel) maar dat heeft niks meer met netwerken te maken.)

Alleen als je de QJUMP TOOLKIT2 (op EPROM) hebt is die tekortkoming opgeheven en kun je het wel gebruiken. Ik heb het nog maar met 2 QL's uit kunnen testen.

Misschien iets leuks om mee te spelen op de volgende vergadering ?

NETWERK EN PSION PAKKETTEN

Kun je nu ook direkt vanuit Quill een file vanaf een andere QL laden? Jazeker. Op QL3 start je QUILL op (vergeet na een reset niet eerst NET 3 in te typen; als QUILL eenmaal draait kun je het niet meer instellen!). Normaal kun je dan een file laden door het indrukken van F3 en L en een filenaam intypen bijv TEST. QUILL leest dan van MDV2_ de file TEST_DOC. Op QL3 gebruik je nu in plaats van de filenaam _NETI_2. Het onderstrepingsstreepje ("underscore") voor NETI_2 is essentieel. Als je het weglaat dan gaat QUILL zoeken naar een file "MDV2_NETI_2" en dat zal wel niet lukken. Op het QUILL scherm verschijnt nu "Loading..." en er gebeurt verder niks. Dat klopt want op QL2 moeten we nog intypen: COPY MDV1_TEST_DOC TO NETO_3 (het moet natuurlijk wel een eerder met QUILL aangemaakte file zijn). En korte tijd later verschijnt inderdaad de file op het scherm van QL3. Op dezelfde manier kan dat ook bij het SAVEN gebeuren (er wordt wel elke keer gevraagd "overwrite?", waarop met "y" geantwoord moet worden). Verder gaat alles hetzelfde als bij een file van microdrive. Bedenk echter wel dat je via het netwerk geen "directory" kan vragen en je kunt het netwerk natuurlijk ook niet formatten. Als voorbeeld is hier QUILL gebruikt; met de andere PSION programma's gaat het op eenzelfde manier. Ik wil nog wel even benadrukken dat het netwerk een "input/output device" is. Dwz. dat er wel bytes achter elkaar over het netwerk kunnen worden verzonden (zoals je ook naar deze printer doet), maar je kunt niet in een file heen en weer springen zoals bij een file die op microdrive staat. Dat houdt in dat je in ARCHIVE niet een bestand kan openen

via het netwerk, maar wel een programma kan laden.

Waarschuwing 1: Als je vanuit QUILL een file via het netwerk opbergt (save) dan blijkt hij (soms?) langer te zijn dan wanneer hij direkt op microdrive of RAMdisk wordt gezet; er staat gewoon een paar K "niks" achteraan. Het weer laden van die (te lange) file levert wel weer de goede tekst op, dus zo erg is het niet. De oorzaak is mij niet duidelijk.

Waarschuwing 2: mijn ervaring met QUILL en de broadcast-mogelijkheid zijn niet zo goed. Ik heb nog niet alle mogelijkheden uitgeprobeerd maar bij het laden van een QUILL file die via de broadcastmogelijkheid wordt binnengehaald blijft het programma "hangen". De zendende QL komt met knipperende cursor terug, terwijl de ontvangende QL bezig blijft met "Loading..."; ook na indrukken van "ESC". Dan rest alleen een RESET (bah).

NETWERKEN VOOR GEVORDERDEN

In het voorgaande is voornamelijk het kopiëren van files via het netwerk aan de orde geweest. Eigenlijk kun je bijna alle kommando's die je normaal ook met een "devicenaam" gebruikt loslaten op het netwerk. Die mogelijkheden moet je zelf maar eens uitproberen, al naar gelang je belangstelling. Zo kun je een aardige indruk krijgen van de overdrachtssnelheid via het netwerk met het volgende experiment waarmee het schermgeheugen (32K) van QL2 wordt gekopieerd naar QL3. Op QL3 intikken: LBYTES NETI_2, 131072 en op QL2: SBYTES NETO_3, 131072, 32768. Merk op dat het volschrijven van het scherm op QL3 een beetje schoksgewijs verloopt. Behalve COPY en COPY_N zijn LOAD, LRUN, MERGE, MRUN, SAVE, LBYTES, SBYTES, EXEC, EXEC_W, en SEXEC te gebruiken.

Verder kun je door een channel te openen naar het netwerk nog meer mogelijkheden openleggen. Als voorbereiding daarop nog even een experiment met het COPY commando. Type op QL3: COPY NETI_2 TO SCR en op QL2: COPY CON_ TO NETO_3. De bedoeling is dat alles wat je op het toetsenbord van QL2 intoetst via het netwerk op het scherm van QL3 terecht komt. Je rammelt wat op het toetsenbord van QL2 en kijkt vol spanning naar QL3's scherm ... niets! Houdt nu de "x" maar eens een tijdje ingedrukt. Plotseling flitst

dan toch je ingetypte tekst over het scherm gevolgd door een rij "x"-en. Nog even doorgaan met het ingedrukt houden van die toets en even later weer een stroom kruisjes op het scherm.

Kennelijk gaat de overdracht via het netwerk in blokken van 256 karakters (bytes) en de zendende QL wacht met het sturen van een blok totdat er een gevuld is of totdat het eind bereikt is. Het eind wordt in ons experiment bereikt door op QL2 het "break" kommando te geven. Alles wat QL2 dan nog had opgezameld wordt alsnog doorgegeven. Die opdeling in blokken maakt het mogelijk dat meerder QL's "gelijktijdig" van het netwerk gebruik maken en vandaar ook het schoksgewijze gedrag in het schermkopieerexperiment.

Met die indeling in blokken moeten we ook rekening houden als we bijv. een PRINT kanaal openen. Op QL3 weer: COPY NETI_2 TO SCR en op QL2: OPEN#3,NETO_3: PRINT#3;'Hallo daar?'.

Tot nu toe niets te zien totdat we ofwel kanaal 3 gesloten hebben (CLOSE#3) ofwel zoveel geprint hebben dat het blok van 256 gevuld is en verzonden kan worden (bijv. PRINT#3;FILL\$(' ',256) om 256 spaties te printen).

Op eenzelfde manier kun je het netwerk ook als inputkanaal openen en daarmee staan dan ook de kommando's INKEY\$, INPUT, PRINT, LIST en EOF ter beschikking van het netwerk.

Tot slot van dit gedeelte nog een aardigheidje. Type op QL3: LOAD NETI_2 en op QL2: OPEN#3;NETO_3: PRINT#3;CLS: BEEP 5000,64': CLOSE#3. Het effect is dat QL3 een programma via het netwerk probeert binnen te halen maar in plaats daarvan een aantal direkte kommando's binnenkrijgt; namelijk dat wat binnen de PRINT opdracht staat. Die worden ook als direkte kommando's uitgevoerd zodat QL3's scherm schoon is en hij een tevreden geknor laat horen. Als je later nog meer kommando's wilt geven moet je als laatste in de printopdracht weer LOAD NETI_2 opnemen.

TOOLKIT's FILESERVER

Bezitters van TOOLKIT2 (de toolkids) beschikken over een paar voorzieningen die het netwerk pas echt nuttig maken, nl. de "fileserver". Dat maakt het mogelijk om een andere QL een file naar jouw QL te laten sturen zonder dat op de andere QL iets hoeft te worden ingetikt zoals

COPY MDV1_TEST TO NETO_3. Wel moet op de QL waar de file vandaan moet komen het (multitasking) programma "Server" draaien. Dat wordt opgestart door op QL2 in te toetsen: FSERVER, waarna QL2 met zijn eigen zaakjes kan verdergaan. Op QL3 kunnen we nu intypen DIR N2_MDV1_ om een directory van MDV1_ van QL2 op te vragen. Voor de filenaam is de letter "N" en het netwerknummer van de andere QL geplakt. De directory verschijnt nu op het scherm van QL3 als ware het z'n eigen microdrive met naam N2_MDV1_. Het programma "Server" dat op QL2 draait houdt regelmatig in de gaten of er via het netwerk iets voor QL2 wordt aangevraagd; voert vervolgens de opdracht uit (in dit geval het bekijken van de inhoud van MDV1_) en geeft het resultaat terug naar de aanvrager. Verder kunnen eigenlijk alle eerder beschreven handelingen via het netwerk worden uitgevoerd zonder dat steeds aan twee kanten van de verbinding iets hoeft te worden ingetypt. Dus laden van een file met LOAD N2_MDV1_TEST, opbergen met SAVE N2_MDV1_TEST2 enz. Stel je voor dat aan QL2 wat apparaten hangen (floppydrives, RAMdisk, printer etc) dan kunnen alle QL's in het netwerk daarvan gebruik maken. Saven naar floppy gaat met SAVE N2_FLP1_TEST en printen met COPY_N N2_FLP1_TEST TO N2_SER1. Als dat gekombineerd wordt met het op QL3 instellen van de default data device DATA_USE N2_MDV1 dan kun je eenvoudig dingen intikken als DIR, LOAD TEST of SAVE TEST2.

Je merkt er nog minder van als je NFS_USE (network-fileserver-use) gebruikt om de "echte" naam te maskeren. Op QL3 type je bijv.: NFS_USE MDV, N2_FLP1_, N2_FLP2_. Dat heeft als effect dat als je op QL3 MDV1_ intikt dat "vertaald" wordt naar N2_FLP1_ en evenzo MDV2_ naar N2_FLP2_. Voor zover mijn experimenten gevorderd zijn kun je wel twee verschillende devices opgeven zoals NFS_USE MDV, N2_MDV1_, N2_RAM2_; maar is het onmogelijk om bijv. MDV1_ op je eigen QL te houden en MDV2_ op de andere QL te emuleren ("nadoen"), door het intypen van NFS_USE MDV, MDV1_, N2_MDV2_.

Het enige wat je (voor zover ik heb kunnen nagaan) niet kunt doen is het geven van een FORMAT kommando via het netwerk, en verder kun je natuurlijk geen files wissen of overschrijven die in gebruik zijn bij een ander.

Waarschuwing! Het direkt laden en saven via de Server vanuit QUILL bevalt mij slecht. Soms lukt het wel om een file via de server te laden, maar als je vanuit QUILL intikt: F3 L ? _N2_MDV1_ om een overzicht te krijgen van de files, dan komt QUILL soms met de boodschap "No files found" en blijft daarna hangen. Met andere PSION-programma's gaat het ook niet lekker. Het eigenaardige is dat het wel allemaal fantastisch werkt als je van NFS_USE gebruik maakt. Je kunt nu ook een ARCHIVE (_dbf) file via het netwerk bekijken en wijzigen. Je typt alle kommando's in zoals je ze gewend was, terwijl de akties plaatsvinden op de andere QL. Het gaat zelfs zover dat als je in QUILL toe bent aan een "def_tmp" file (die normaliter aangemaakt wordt op MDV2_) dat ook die op de andere QL wordt aangemaakt en bijgehouden. Zoiets heeft alleen zin als de andere QL een snel en/of groot geheugen heeft (floppy drives en/of RAMdisk). Het nadeel van het gebruik van NFS_USE is dat je eigen microdrives onbereikbaar zijn geworden; alle MDV kreten worden immers vertaald. Dat kan je wel weer uitschakelen door alleen NFS_USE in te tikken maar dan moet je eerst je QUILL file saven en QUILL verlaten.

Voorlopig gebruik ik ofwel NFS_USE ofwel kopieer ik eerst de files die ik nodig ga hebben via de netwerkserver naar RAMdisk op dezelfde QL als waarop het PSION programma gedraaid gaat worden. Na afloop van de sessie gaan de veranderde files weer terug.

In het begin is het af en toe even nadenken waar je nu eigenlijk mee bezig bent maar als je er wat mee gespeeld hebt dan valt het wel mee. Het wordt dan pas echt leuk met meer dan 2 QL's in een netwerk die allemaal het Server programma hebben draaien! Als er meer mensen zijn die ervaring hebben met de Server (en in het bijzonder in combinatie met het PSION-pakket) dan hoor ik dat graag.

<kees>

KEYS.

De programma's Keycode_bas en Keyrow_bas zijn gemaakt om ergernissen tijdens het basic-programmeren te voorkomen. Ergernis om de key-code of de keyrow en -nummer in het niet al te handzame QL handboek op te moeten zoeken. Beide programma's zijn eigenlijk bedoeld om te compileren. Dan kan tijdens het runnen het programma, waar men aan bezig is, in het geheugen blijven.

J.R. Brandenburg
03200 - 44239

Wenst men geen gecompileerde key-programma dan kan de basic-versie worden "gemergd". Een gecompileerde versie is onder de naam "keys_ew" (twee in een) in de cartridge-service. Deze is geschikt voor alle QL's, met of zonder uitbreiding, turbo of toolkit2.

KEYCODE

```
30000 MODE 4
30010 wind
30020 CLS
30030 OVER 1
30040 CSIZE 3,1:INK 2
30050 CURSOR 150,50:PRINT
"Keycode"
30060 INK 4:CURSOR 148,48:PRINT
"Keycode"
30070 CSIZE 1,0:AT 8,16:PRINT "door
J. BRANDENBURG"
30080 OVER 0
30090 CSIZE 0,0
30100 PRINT#14,
"          T O E T S"
30110 keys
30120 herstel
30130 STOP
30140 REMark
=====
30150 DEFine PROCEDURE herstel
30160 OPEN#14,con_222x17a32x0
30170 PAPER#14,0:CLS#14
30180 CLOSE#14
30190 END DEFine
30200 REMark
=====
30210 DEFine PROCEDURE wind
30220
OPEN#14,con_220x15a32x0:BORDER#14,1,1
44
30230 PAPER#14,0:CLS#14:INK#14,4
30240 END DEFine
30250 REMark
+++++
30260 DEFine PROCEDURE keys
30270 REPEAT loop
```

```
30280 esc=0
30290 REPEAT loop
30300 IF esc=0:CLS#0
30310 key=CODE(INKEY$(-1))
30320 SELECT ON key = 1 TO 8,11 TO
26,28 TO 31,33 TO 191,224 TO 231,252
TO 255:EXIT loop
30330 CLS#14
30340 SELECT ON key
30350 =9:PRINT#14,! '9
TAB':esc=0
30360 =10:PRINT#14,! '10
ENTER':esc=0
30370 =27:PRINT#14,! '27
(esc)':esc=esc+1:PRINT#0,'TO LEAVE
PROGRAM, PRESS ESC ( ) AGAIN':IF
esc=2:CLS#0:PRINT#0,'END OF PROGRAM
KEYCODE':EXIT loop
30380 =32:PRINT#14,! '32
space':esc=0
30390 =192:PRINT#14,! '192
left':esc=0
30400 =193:PRINT#14,! '193
ALT left':esc=0
30410 =194:PRINT#14,! '194
CTRL left':esc=0
30420 =195:PRINT#14,! '195
CTRL ALT left':esc=0
30430 =196:PRINT#14,! '196
SHIFT left':esc=0
30440 =197:PRINT#14,! '197
SHIFT ALT left':esc=0
30450 =198:PRINT#14,! '198
SHIFT CTRL left':esc=0
30460 =199:PRINT#14,! '199
SHIFT CTRL ALT left':esc=0
30470 =200:PRINT#14,! '200
right':esc=0
30480 =201:PRINT#14,! '201
ALT right':esc=0
30490 =202:PRINT#14,! '202
CTRL right':esc=0
30500 =203:PRINT#14,! '203
CTRL ALT right':esc=0
30510 =204:PRINT#14,! '204
SHIFT right':esc=0
30520 =205:PRINT#14,! '205
SHIFT ALT right':esc=0
30530 =206:PRINT#14,! '206
SHIFT CTRL right':esc=0
30540 =207:PRINT#14,! '207
SHIFT CTRL ALtright':esc=0
30550 =208:PRINT#14,! '208
up':esc=0
30560 =209:PRINT#14,! '209
ALT up':esc=0
30570 =210:PRINT#14,! '210
CTRL up':esc=0
30580 =211:PRINT#14,! '211
ALT CTRL up':esc=0
30590 =212:PRINT#14,! '212
SHIFT up':esc=0
30600 =213:PRINT#14,! '213
SHIFT ALT up':esc=0
```


KEYROW

```

30610 =214:PRINT#14,'214
      SHIFT CTRL up':esc=0
30620 =215:PRINT#14,'215
      SHIFT CTRL ALT up':esc=0
30630 =216:PRINT#14,'216
      down':esc=0
30640 =217:PRINT#14,'217
      ALT down':esc=0
30650 =218:PRINT#14,'218
      CTRL down':esc=0
30660 =219:PRINT#14,'219
      ALT CTRL down':esc=0
30670 =220:PRINT#14,'220
      SHIFT down':esc=0
30680 =221:PRINT#14,'221
      SHIFT ALT down':esc=0
30690 =222:PRINT#14,'222
      SHIFT CTRL down':esc=0
30700 =223:PRINT#14,'223
      SHIFT CTRL ALT down':esc=0
30710 =232:PRINT#14,'232
      F1':esc=0
30720 =233:PRINT#14,'233
      CTRL F1':esc=0
30730 =234:PRINT#14,'234
      SHIFT F1':esc=0
30740 =235:PRINT#14,'235
      CTRL SHIFT F1':esc=0
30750 =236:PRINT#14,'236
      F2':esc=0
30760 =237:PRINT#14,'237
      CTRL F2':esc=0
30770 =238:PRINT#14,'238
      SHIFT F2':esc=0
30780 =239:PRINT#14,'239
      CTRL SHIFT F2':esc=0
30790 =240:PRINT#14,'240
      F3':esc=0
30800 =241:PRINT#14,'241
      CTRL F3':esc=0
30810 =242:PRINT#14,'242
      SHIFT F3':esc=0
30820 =243:PRINT#14,'243
      CTRL SHIFT F3':esc=0
30830 =244:PRINT#14,'244
      F4':esc=0
30840 =245:PRINT#14,'245
      CTRL F4':esc=0
30850 =246:PRINT#14,'246
      SHIFT F4':esc=0
30860 =247:PRINT#14,'247
      CTRL SHIFT F5':esc=0
30870 =248:PRINT#14,'248
      F5':esc=0
30880 =249:PRINT#14,'249
      CTRL F5':esc=0
30890 =250:PRINT#14,'250
      SHIFT F5':esc=0
30900 =251:PRINT#14,'251
      CTRL SHIFT F5':esc=0
30910 END SElect
30920 END REPeat loop
30930 CLS#14:PRINT#14,!key!'
      ';CHR$(key)
30940 IF key>64 AND
key<91:CLS#0:PRINT#0,'CAPSLOCK MIGHT
BE ON':GO TO 30310
30950 END REPeat lop
30960 CLOSE#14
30970 END DEfine keys
30980 REMark
+++++
```

```

29000 CLS
29010 DIM num$(3),key$(1)
29020 opzet
29030 rij=0
29040 REPeat loop
29050 IF KEYROW(rij)=0:GO TO 29070
29060 row(rij)
29070 rij=rij+1:IF rij=8:rij=0
29080 IF KEYROW(1)=8:row(1):
PRINT#0,"Wil je het programma
verlaten? (j/n) ";:IF janee:EXIT
loop:ELSE :rij=1
29090 END REPeat loop
29100 STOP
29110 REMark

=====
29120 DEfine PROCEDURE row(rij)
29130 num$=KEYROW(rij)
29140 FOR i=0 TO 7:AT i,9:PRINT "
"
29150 AT rij,13-LEN(num$):PRINT num$
29160 REMark FOR j=0 TO 20:wait=j
29170 END DEfine
29180 REMark

=====
29190 DEfine PROCEDURE opzet
29200 CSIZE 3,1:INK 4:OVER 1:CUSOR
100,30:PRINT "KEYROW"
29210 INK 6:CUSOR 102,32:PRINT
"KEYROW"
29220 OVER 0:CSIZE 0,0
29230 AT 6,17:PRINT "door J.
Brandenburg"
29240 FOR i=0 TO 7
29250 AT i,0:PRINT"KEYROW(";i;)"
29260 END FOR i
29270 CLS#0:PRINT#0, "ESC = Verlaat
programma"
29280 END DEfine
29290 REMark

=====
29300 DEfine FuNction janee
29310 REPeat jan
29320 key$=INKEY$(-1)
29330 IF key$=='j' OR key$=='n'
29340 EXIT jan
29350 END IF
29360 END REPeat jan
29370 CLS#0:RETurn key$=='j'
29380 END DEfine
29390 REMark
=====
```


UPDATES.

Om mee te beginnen lijkt het nogal pretentieus, maar gelukkig is dat ook zo, want vooral nu is de tijd dat belangrijke programma's ons om de QL vliegen. Maar laten we niet treuzelen.

In Duitsland zijn door Jochem Merz upgrades gemaakt van QPAC & QSYS. Alle faciliteiten van QSYS zijn verbeterd en uitgebreid.

Coen Velthuis

Onder andere is er een printerpanel en een faciliteit om direct (Dus niet via menu's van QRAM) executable files op te starten. Het behoeft dus misschien geen uitleg dat QPAC en QSYS samen het 'nieuwe' QRAM vormen. Bijzonder prettig is ook dat er nu eindelijk iemand is die programma's schrijft voornamelijk voor MUIZERS. Voor de TOETSERS werkt alles natuurlijk ook, maar die gaan nu toch echt een stukje bedieningsgemak missen.

Om op de heer J. Merz terug te komen. Dit software wonder heeft onlangs een hoop nieuwe programma's uitgebracht. Allemaal multitasking utilities en toolkitten om het leven van Qweller wat eenvoudiger te maken. Het leek even een losse verzameling van leuke hebbedingetjes maar toch hebben HOTKEY-SYSTEM II, QPAC en THINGS & EPROMS ontzettend veel met elkaar te maken. Het leuke ervan is dat elke toolkit of utility los te gebruiken is, maar de ware kracht toont zich door ze met elkaar te gebruiken, en als schitterend apotheose kan je je zelf gemaakte FILE eerst in RAM uittesten en als het resultaat naar wens is het in een eprom (laten) blowen. Misschien kan hier een epromservice uit voortbloeien. Om tot in detail hierop in te gaan heeft nu niet zoveel zin, omdat het programma nog niet zo'n gemeengoed is. Vragen echter wil ik met alle soorten van genoeg beantwoorden.

Onlang zijn er twee nieuwe UPDATES van QRAM uitgebracht. Namelijk de versie's 1.18 en 1.19. Het geval echter met deze 'nieuwe' programma's is dat hierin allen verbeteringen zijn aangebracht ten behoeve van de QL EMULATOR op de ATARI, DUS STINK ER NIET IN !!.

Voor de duidelijkheid, QRAM is een

MUST voor de serieuze QL gebruiker. Het vormt de basis (In ieder geval de multitasking basis) voor de QL. Is Taskmaster een stoffig iets, QRAM kan bijna alles. Ontzettend veel programma's kun je hier op een fatsoenlijke manier tegelijk laten draaien. EYE-Q, naar mijn mening het tekenprogramma voor de gebruikers zonder muis, laat zich moeiteloos multitasken. Een overigens plezierige bijkomstigheid is dat d.m.v. QRAM'S window manager (WMAN) het vergroten en verkleinen veel minder snel problemen geeft. Een klein probleempje is het hernoemen van het hoofd programma, alhoewel dit niet vereist is met QRAM, omdat je het alleen maar hoeft aan te wijzen en dan te activeren d.m.v. EXECUTE. (Het heeft een lengte van ongeveer 32 K)

Voor de muizers onder ons zijn er twee programma's die gebruik maken van de pointer interface. PAINT en THE PAINTER het eerste wordt bij de pointertoolkit meegeleverd en is makkelijk in gebruik, alhoewel het programma hier en daar nog wat aangepast moet worden. Na een toch wel zeer grondige bestudering van de manual moet dit wellicht mogelijk zijn, omdat PAINT een gecompileerde versie is van de ook bijgeleverde BASIC versie. Ga je overigen programma's compileren om te multitasken is het aan te raden om QLIBERATOR te gebruiken omdat deze toch meer op QRAM is ingesteld. THE PAINTER is een vrij nieuw BELGISCH programma (HET IS ECHT GEEN MOP) en is helemaal afgestemd op de QRAM MUIS. Hoewel ik er nog niet zoveel ervaring mee heb, heb ik betrouwbare bron vernomen dat het een TOPPER is.

Om op de vorige QUASAR terug te komen, het probleem met DEFAULTS veranderen als je een groot BOOT_REXT programma hebt bestaat eenvoudigweg niet. Als je namelijk in het scherm OPTIONS FLP1_HOTKEY veranderd in FLP1_BOOT_REXT is er geen vuiltje aan de lucht.

Op software gebied is er overigen nog meer op komst. THE SOLUTION komt een maandje later. Dit zou ondermeer komen door enige snelheids

verbeteringen die nog doorgevoerd moeten worden. Door LIGHTNING te gebruiken zou het hele spulletje 2x sneller gaan. Voor de zekerheid zou ik me in ieder geval op de vlakke houden wat betreft de mogelijkheden. Dit niet om pessimisties te zijn, maar ja ieder kent de geschiedenis van de QL (Veel beloven, weinig geven enz.).

Ook is er een compleet nieuwe versie van TEXT87 uitgebracht. De toegankelijkheid zou zijn verbeterd. Wat ik ervan heb gezien zijn er veel meer mogelijkheden mee dan met de oude versie.

Aan het vorige gekoppeld zou je waarschijnlijk veel plezier beleven aan QTYPE II.

De spellingerchecker voor de QL. Het heet nu ook een SUPERACTIVE mode waarin ook basic en andere talen moeiteloos gecontroleerd en OKE bevonden worden.

Van het hardware front in ieder geval genoeg nieuws. De hardware schijnt hier ook voornamelijk uit Duitsland te komen. Het beste en wellicht goedkoopste nieuws vind ik de ABC KEYBOARD INTERFACE welke voor plus minus 150 gulden van eigenaar veranderd. Hoewel ik enige veranderingen heb aangebracht is het ding zondermeer 'A dream to use. Pers het ding in de rompoort, maak een draadje vast aan het interrupt signaal uit de QL, haal je rommen eruit en steek een PC-toetsenbord in de connector en rammen maar. En je zult brullen 'Wat heb ik geleden al die tijd. (Of: hij doet het niet)

Wel moet je goed opletten wat voor toetsenbord je gebruikt. Ik heb de ervaring dat toetseborden met de functietoetsen boven de toetsen i.p.v links ernaast het niet doen. De interface kan er niet van stukgaan, maar beter eerst proberen voor je gaat kopen !! hoewel niet allemaal werken sommige spelletjes niet. B.v. DEATHSTRIKE. Er bestaat wel de mogelijkheid om tussen het keyboard en de joystick poort te wisselen. Maar als je de joystickpoort gebruikt kan je geen tekst meer ingeven.

Het enige nadeel ervan vind ik de gebrekkige aansluiting op de rompoort. Door het gewicht van het niet zo compacte printje helt het ding al snel naar achteren en lubbert het dus ook je rompoort uit. Om dit tegengaan heb ik aansluiting naar de rompoort er afgesloopt en vervangen door een stukje FLATCABLE met daaraan een afgezaagd

printje van een epromhouder. Omdat deze houders voor mij overbodig zijn geworden (op het printje is een plekje voor een 64 K eprom welke zich eenvoudig laat instellen d.m.v. twee jumpertjes. Het gaat hier namelijk om 4 eproms van 16 k tesamen in een 64 k eprom, je kan dus kiezen welk gebied van 16K je aan wilt spreken. Voor de mensen die van solderen houden de volgende tip: Vervang de rom-connector op je moederbord door een flatcable connector als je ook die op de ABC interface vervangt kan er een stuk flatcable tussen van ongeveer twintig centimeter. Ook strekt het tot aanbeveling als je ter ondersteuning de 5V via een apart kabeltje aan de interface bevestigd. (Omdat deze op z'n trip door de QL op de interface nog maar 4.8 volt bedraagt). In Duitsland, waar ik onlangs was hadden ze het lumineuze idee om de interface direct op het moederbord te solderen. Hiermee behoren waarschijnlijk de meeste problemen zojuist besproken tot het verleden.

Voor de vorige handelingen is eigenlijk geen specifieke Electronische achtergrond nodig. Het vergt alleen een gezond verstand en de wetenschap dat er verschil is tussen plus en min.

DE HARDDISK

Goede en minder goede berichten wat betreft de harddisk.

Eerst het goede. De harddisk is operationeel.

Dan het minder goede.

Zoals U allen bekend zal zijn uit de informatie van miracle wordt de harddisk aangesloten op de rom poort. De volgende informatie werd mij in rap duits uitgelegd dus hang me er niet aan op als deze niet geheel juist blijkt te zijn.

De procedure van opstarten met een harddisk zou als volgt zijn.

De computer BOOT normaal op waarna de besturings software zich in RAM nestelt.

Daarna moet men opnieuw resetten.

Vervolgens telkens als de harddisk wordt aangesproken wordtt de QL in een soort RESET status gezet. Dit zou moeten komen omdat de QL telkens wisselt tussen harddisk en eprom. Dit alles is nog niet zo'n bezwaar. De datatransmissie tussen harddisk en QL vindt vervolgens

plaats in afmeting van een WORD. Dit is een stukje data met de afmeting van 16 bits. Dit heeft naar ik vrees grote invloed op de snelheid van datatransmissie. Maar nogmaals, HANG MIJ ER NIET AAN OP. Nou zal natuurlijk de vraag rijzen: 'Waarom geen harddisk interface op de expansie poort?'

De volgende uitleg werd mij gegeven: Omdat twee verschillende interfaces een onzekere datatransmissie tot gevolg kunnen hebben is dit niet zo'n goed idee. Ook omdat de vele TRUMPCARD en SUPERQBOARD gebruikers een bufferkaart nodig zouden hebben viel deze mogelijkheid af. Ook een gecombineerde interface leek niet zo'n goed idee omdat we een nieuwe interface waarschijnlijk weinig afzetmogelijkheden zou bieden n omdat de trump en superqboard gebruikers naar hun ram zouden kunnen fluiten. De prijzen van ramchips zijn enorm gestegen, het werd dus allemaal veel te duur. Nu zijn voor de vorige problemen best oplossingen te vinden. Maar ik denk de reguliere hardware fabrikanten de risico's te groot vinden. Op hobby nivo leeft echter genoeg. Het bewijs, een losse harddisk interface, heb ik in handen gehad.

Als afsluiting kan ik je een goede raad meegeven: Hou een oogje op DUITSLAND wat betreft HARD/SOFTWARE. Het zou mij niet verbazen als er een dezer dagen een harddisk uit Duitsland komt overgevlogen. Wat dit betreft is het zeker wijs om te wachten want andere ENGELSE bedrijven zijn hard bezig aan een harddisk.

OPROEP !!

Aan allen die zich actief bezighoudt met QRAM / J.MERZ PROGS / TASKMASTER enz andere multitasking utilities, laat is wat van je horen. Vooral vragen en/of opmerkingen. Het is natuurlijk het makkelijkst als je even belt, maar wees eens niet zo egoïstisch en stuur je vraag OOK naar de quasar. Anderen die misschien ook zulke problemen hebben kunnen dan ook een graantje meepikken van de informatie.

Coen Veldhuis
Stadhoudersweg 118
3039 CL Rotterdam
tel : 010-4667678

vervolg van pagina 847

Gaat men hier niet op in (n) dan is men op normale wijze in archive en de eerste file. Men kan in een extra veld eventueel ook nog adres en telefoonnr onderbrengen. Deze file is apart uit te printen op de gebruikelijke wijze. De file is op refnr geordend. 'Locate' en nr roept in dat geval meteen een lid van de familie op met dat refnr.

Het is gemakkelijk eigen aanpassingen te maken.

Met trumpcard of een ander screendumpprogramma onder een hotkey is een stamboom uit te printen ,natuurlijk alleen de current boom.

Wanneer iemand een individu wil editen, wordt ook naar de echtelijke relaties gevraagd en eventueel daar uit geboren kinderen. Een reeds ingebracht kind wordt op zijn juiste plaats gezet in deze familie.

De procedures zijn zeer leerzaam. Maar een uitleg van deze procedures zonder het program te kennen is zinloos.

Al met al - ook i.v.m het koppelen van files - een goed bruikbaar en leerzaam program.

Boekelo
Joop van der Maas

Eerste reactie op de hiernaast ingezonden brief

Gaarne willen wij reageren op het schrijven de Hr. Maas uit Boekelo Allereerst betreffende de geruchten over het samengaan met HCC Hasselt. Dit zou louter en alleen gaan om een eventuele samenwerking ten behoeve van ons maandblad, waarbij HCC Hasselt voor kopij zou zorg dragen en wij zouden de extra vermenigvuldiging van het blad voor t.b.v. HCC Hasselt op ons nemen. Hierbij zijn voorstellen gedaan en dat is in beraad.

Wat betreft het pakket met organisatorische en financiële vragen. Hierop zal onze voorzitter Bob Visser in het aprilnummer terugkomen met een complete uiteenzetting van de doelstellingen en organisatiestructuur van de stichting, zodat de nieuwe leden hiervan ook gelijk op de hoogte gebracht worden.

INGEZONDEN

Quasar en de toekomst

Gaarne wil ik een reactie geven op de oproep en aanmoedigingen van Gerard van Rooijen, de Hoofdredacteur, die ik hierbij ten volle wil ondersteunen in zijn streven om meer copy te krijgen.

Als computer-beginneling met een LOI-cursus en een Spekkie begonnen werd ik eerst lid van de Stichting Impuls. Na enige tijd ben ik op de QL overgestapt. Ik had een Masterfile bestand, dat van wege de capaciteit van Spectrum in vieren gedeeld was. Het bestand kon ik nu op de QL tenminste in een geheel bewerken.

Ik ben nu ook lid - pardon donateur - van Quasar. Beide instellingen waren voor mij onontbeerlijk om uit de bekende problemen te komen.

Ik ben nog niet zolang Quasar-lid en heb geen idee over de gang van zaken gedurende de eerste jaren.

Als we nog lang veel plezier van de QL willen hebben, moet er meer activiteiten van de leden komen. Ik ben het geheel eens met de hoofdredacteur. Maar er zijn drempels. Niet iedereen schrijft makkelijk artikeltjes. Bovendien zijn er diverse hele grote jongens in de club met veel kennis en ervaring.

Om meer activiteit van de leden te kunnen krijgen moet er echter wel aan bepaalde premisses voldaan worden.

I) Belangstelling krijgen of hebben voor Quasar is een primaire eis.

Alleen op bijeenkomsten komen om een programmaatje mee te kunnen pikken is onvoldoende. Een oproep alleen in de Quasar is m.i. ook nog niet voldoende.

Om belangstelling op te kunnen brengen en eventueel actief te kunnen zijn is het ook nodig meer over de gang van zaken te weten.

Hoe is Quasar ontstaan? Waarom is voor een Stichting gekozen? Is dat op dit moment nog wel adaequaat, Wie draagt de uiteindelijke verantwoordelijkheid? Hoe gaat het met de financiën? Wie vertegenwoordigen de stichting in rechten?

Op de laatste bijeenkomst werd gefluisterd, dat er een fusie of een samengaan met de HCH Hasselt - stichting van Kilobyte met +/- 70 actieve leden - zou plaats vinden. Ik verwachtte dus hierover een mededeling in de laatste Quasar te vinden (nr 40). Ik ben daar nieuwsgierig naar.

II) Heeft het Quasar-bestuur - wie zijn dat op dit moment? - een bepaald beleid voor de ogen?

M.a.w. Organisatiestructuur en beleid zijn de basis voor een goede organisatie en een tweede vereiste voor het goed functioneren van de Stichting.

Een grote groep interseert het misschien geen lor. Van deze groep heeft men m.i. niet veel te verwachten. Maar bij andere draagt meer informatie op deze punten bij aan de belangstelling en is een voorwaarde voor medewerking. Helaas heeft een donateur geen enkele verantwoording en kan zijn kop in het zand steken.

Een jaarlijks overzicht - geen uitgebreide jaarverslagen -, geen ellelangen balansen, maar wel iets over de financiële situatie.

Hoeveel bezoeken de bijeenkomsten? Hoeveel mensen staan geheel aan de kant (potentiele afhakers)? Etc.

De QL-bezitters moeten overtuigd zijn van de noodzaak tot bundeling. Wij zijn voor de markt niet meer interessant. Alleen een voldoende grote club in Engeland kan voor producenten lonend zijn om nog nieuwe hard- en software te ontwikkelen.

Wordt het niet tijd om met de Stichting Impuls te gaan praten? De bijeenkomsten in de Bron te Utrecht zijn altijd levendig, frequent en gezellig.

De relatie met Kilobyte kwam al even ter sprake, maar hoe is de relatie met Duitsland? De indruk uit het kwartaalblad Quasar is er een van activiteit en veel informatie. Ook is er aanbod van nieuwe software door leden geproduceerd.

Soms heb ik het gevoel dat er leiding ontbreekt. Maar wie weet wat er allemaal al geprobeerd is?

Misschien kunnen wij een discussie ontketenen en wordt daardoor de 'productie en activiteiten' gestimuleerd!

Boekelo Joop van der Maas

HARDWARE PRIJSLIJST

Disk interface - Cummanna	f	300,-
QDISC SCSI Harddisk interface - CST	f	800,-
Single 3.5 inch Diskdrive - NEC	f	420,-
Dual 3.5 inch Diskdrives - NEC	f	675,-
Trumpcard 256Kb - Miracle	f	510,-
Trumpcard 512Kb - Miracle	f	760,-
Trumpcard 768Kb - Miracle	f	1000,-
IBM style Keyboard - Schön	f	370,-
Centronics pinter interface - Miracle (1)	f	100,-
Quadruprint - Miracle	f	70,-
Modaptor & QCODE softw. - Miracle (2)	f	130,-
QCOM set - Tandata	f	280,-
Astracom 1000	f	725,-
QL Modem - Miracle (1)	f	180,-
Scanner	f	470,-
QL Talker	f	275,-
Midi Interface & Tracker softw. - Miracle	f	295,-
QControl board - Care	f	400,-
QL World incl. verzendkosten	f	10,-

SOFTWARE

The Vanilla Solution	f	285,-
The Chocolate Solution	f	460,-
Prospero Pascal	f	375,-
Prospero Fortran-77	f	375,-

AANBIEDINGEN:

Digital C	f	100,-
Cartridges 10 incl. verzendkosten	f	55,-
Editor	f	100,-
IDIS	f	100,-
OPAC + ORAM	f	175,-

10% Korting op alle PDQL software (alleen clubleden)

(1) = Vermeld D9 of UK versie

(2) = Vermeld UK of US versie

```
verzendkosten per bestelling: alleen hardware f 15,-
                                alleen software f 10,-
                                hard- & softw. f 15,-
                                cartridges f --,-
```

cartridges kunnen alleen in veelvouden van 10 besteld worden (min. 10)

Altijd duidelijk vermelden op welke formaat u de programma's wil ontvangen en vergeet de verzendkosten niet.

Alleen order + cheque/betaling

Levertijd ong. 2 week.

Aanbiedingen gelden ong. een maand - daarna altijd even
schrijven - de nieuwste aanbiedingen gelden.

QL World is slechts beperkt leverbaar net als oude
program-
ma's en oude hardware.

J.P.Venema
Westereems 1
9642 KP Veendam
giro: 5952236

VRAAG VOOR ARCHIVE

Array's in de database ARCHIVE.

Met behulp van onderstaande konstruktie is het mogelijk om array veldnamen (bijvoorbeeld A1\$, A2\$... An\$) te lezen.

```
let teller=1
while teller <= n
  let teller$=str(teller,2,0)
  let tijdelijk$=value("A"+teller$+"$")

  (de inhoud van tijdelijk$ is nu gelijk
   aan de inhoud van veld An$.)

  .
  .
  .

  let teller=teller+1
endwhile
```

Mijn vraag is nu of iemand bedacht heeft hoe men in een indetieke teller "loop" een string aan de veldnaam An\$ kan toekennen (dus let An\$="...") . Ik kom niet verder dan het samenvoegen van de symbolen waaruit de veldnaam is opgebouwd (A, n en de \$). De zo ontstane string wordt niet als veldnaam herkend door Archive.

Wie heeft hiervoor wel een oplossing ?

C.Kuiper,
 Vondelstraat 19,
 1901HT Castricum.

NOODKREET

Wie weet hoe ik de SUPER SPRITE GENERATOR kan gebruiken, samen met de QL TRUMP CARD. De super sprite generator werkt allen met de trump card als ik res_128 geef. Maar dan heb ik eigenlijk alleen nog maar een 'kale' ql met toolkit 2. En dat is nu net niet de bedoeling want dan heb ik eigenlijk niet veel aan de trump card. Nu schrijf ik graag educatieve programmas voor mijn kinderen resp. 12 5 en 3 jaar oud, en die zien graag bewegende beelden over veel screens. Maar aangezien dat zonder geheugen uitbreiding (en zonder de andere vele mogelijkheden van de trump card) moeklijk gaat, zou ik graag willen weten of er een mogelijke oplossing op mijn probleem bestaat. Of heeft iemand misschien een sprite generator te koop wie wel met de trump card werkt ? Ik zoek ook een goed (paint) teken programma, voor een redelijke prijs. Ik heb zelf graphi ql maar die heeft te weinig mogelijkheden naar mijn smaak. Bijvoorbaat hartelijk dank.

Reakties graag aan:

Jan van den Broek
 Heidebloemstr. 24
 6561 WN
 Groesbeek
 Tel: 08891-75657

VRAAG en AANBOD

TE KOOP AANGEBODEN

Sinclair QL, JM met 256K uitbreiding,
TTL-kleurenmonitor met kabel en
printer-kabel, diverse cartridge met
programma's, diverse boeken en
tijdschriften.

Informatie
Rijkspolitie Woudenberg
J.J.R. van de Linden
Tel. 03498-1369(bureau)
3482(thuis)

TE KOOP AANGEBODEN

Sinclair QL128+Eprom toolkit+31
cartridges+Quasars tot mei 1988+enkele
boekenf 300,-
Rene Vis
Tel. 020-6645950

GEZOCHT

Op de laatste HCC-Beurs kocht ik het
KOMIN BOEKHOUD PAKKET OMEGA
Zijn er onder de leden gebruikers die mij
op weg kunnen helpen?
J.M.C. Juursema
Het Gangwerk 52
1622 HC Hoorn
Tel. 02290-33126

TE KOOP AANGEBODEN

QL(JS) inkl. softwaref 275,-
Diskdrive + interfacef 375,-
Matrix printer Apple scribef 75,-
alle in een koopf 675,-
Tel. 02975-63846

TE KOOP AANGEBODEN

35 mdv's gebruikt in transformboxen; met
de volgende programma's (zonder
handleiding), Desktop publ. 2.1,
mailmerge, Q-Liberator 3.21, Eye-Q 2.1,
speedscreen, matchpoint, hyperdrive.
Origineel Quboids en Cartridge Doctor
Totaalprijsf 195,-
Jaap van Velzen
Tel. 01180-36948 ('s avonds)

TE KOOP AANGEBODEN

MCC MacroAssemblerf 25,-
MCC LATTICE Cf 80,-
DP Supercharge 1.17+Lenslockf 25,-
DP Prof. Astrologer + Astronomer..f 80,-
DP Lightningf 35,-
Qflash Ramdisk+ Toolkit.....f 25,-
E. VERMEULEN
Tel. 04454-4423

GEVRAAGD

Diskinterface, geschikt voor 51/4 inch
max. f 100,-
Peter van der Haar
Tel. 03242-1280

TE KOOP AANGEBODEN

TE KOOP AANGEBODEN

Sinclair QL, JM met 256K uitbreiding,
TTL-kleurenmonitor met kabel en
printer-kabel, diverse cartridge met
programma's, diverse boeken en
tijdschriften.
Informatie
Rijkspolitie Woudenberg
J.J.R. van de Linden
Tel. 03498-1369(bureau)
3482(thuis)

TE KOOP AANGEBODEN

Sinclair QL128+Eprom toolkit+31
cartridges+Quasars tot mei 1988+enkele
boekenf 300,-
Rene Vis
Tel. 020-6645950

GEZOCHT

Op de laatste HCC-Beurs kocht ik het
KOMIN BOEKHOUD PAKKET OMEGA
Zijn er onder de leden gebruikers die mij
op weg kunnen helpen?
J.M.C. Juursema
Het Gangwerk 52
1622 HC Hoorn
Tel. 02290-33126

TE KOOP AANGEBODEN

QL(JS) inkl. softwaref 275,-
Diskdrive + interfacef 375,-
Matrix printer Apple scribef 75,-
alle in een koopf 675,-
Tel. 02975-63846

TE KOOP AANGEBODEN

35 mdv's gebruikt in transformboxen; met
de volgende programma's (zonder
handleiding), Desktop publ. 2.1,
mailmerge, Q-Liberator 3.21, Eye-Q 2.1,
speedscreen, matchpoint, hyperdrive.
Origineel Quboids en Cartridge Doctor
Totaalprijsf 195,-
Jaap van Velzen
Tel. 01180-36948 ('s avonds)

TE KOOP AANGEBODEN

MCC MacroAssemblerf 25,-
MCC LATTICE Cf 80,-
DP Supercharge 1.17+Lenslockf 25,-
DP Prof. Astrologer + Astronomer..f 80,-
DP Lightning.....f 35,-
Qflash Ramdisk+ Toolkit.....f 25,-
E. VERMEULEN
Tel. 04454-4423

GEVRAAGD

Diskinterface, geschikt voor 51/4 inch
max. f 100,-
Peter van der Haar
Tel. 03242-1280

TE KOOP AANGEBODEN

QL screendumper voor Apple Scribe

Inl. Carlo Delhez
Emmastraat 3
4651 BV Steenberg
Tel. 01670 - 65114

SPELREGELS voor het plaatsen van advertenties in Quasar

Alle leden kunnen gratis een
advertentie in vraag en aanbod
plaatsen.

Alleen schriftelijke
advertenties kunnen worden
geaccepteerd.

Wij verzoeken duidelijk te schrijven
het liefst uitgeprinte versie en bij
langere advertenties is het zeer
wenselijk een cartridges met een
Quill-file van de advertentie bij te
voegen. (deze wordt
geretourneerd).

Advertenties zenden aan:

Redactie Quasar
Gruttostraat 15
3435 DJ Nieuwegein

1 JANUARI 1961 ??

REAL REAL TIME KLOK VOOR QL

altijd de juiste datum en tijd ...

gemakkelijk in te bouwen ...

bevat nicad batterij en speciaal
geïntegreerd circuit ... bestellen:

50 gulden (baar of cheque) naar

QL gg Limburg
Groenstraat 43
B 3511 Hasselt België

V
R
A
A
G
O
E
N
A
N
B
O
D
D
O
E
N
A
N
B
O
D

QSYS II

END HOT INSTALL
v1.10 8/1988 Jochen Herz

Druckertreiber: fpl_printer.dat	Gerät: par
Elite	Baud Rate 9600
Schwarzdruck	Parität keine
Draft	
Spalte 2 3	Zeilen/Seite 72
Übersetzung	Tiefstellung
	Hochstellung
	Doppeldruck
	Kursiv
OK!	Endlospapier
	CR am Zeilenende

Printer Panel Printer port: ser RESET

F2 Main Control	F3 Justification	F4 Size	F5 Style
Low noise	Centre	Elite	Double strike
Form feed	Right	Proportional	Bold
Line feed	Block	Microscript	Underline
Skip perforation	Left margin: 0	F6 Font	Roman
Paper feeder #2	Right margin: 80		

Add Version Number

Dieses Programm fügt eine Versionsnummer an eine Datei an. Dies hat den Vorteil, daß auch Programme, die keine Versionsnummer enthalten, damit versehen werden können. Diese Versionsnummern können mit CONFIG oder TH_LOAD angeschaut werden. Konfigurieren Sie diese Dateien nicht!

Zu behandelnde Datei >

Note Pad

Page clear Buffer Clear all

So, dies hier ist ein Beispiel einer Notizzubuchseite. Man kann gleichzeitig mehrere Jobs starten und sich verschiedene Seiten ansehen!

- 2 -

TEXT 87-DEMO

Nun, was sagen Sie zu dieser Schrift? Dies ist ein ausgedrucktes Beispiel, gemacht mit Text87 und Founttext88. Erstaunlich, nicht? Und dabei ist das, was Sie vor sich sehen, schon verkleinert. Sie können also zwischen sehr großen und natürlich auch kleinen Schriften wählen. Eine kleinere Schrift folgt sogleich, dann kommt eine Frakturschrift (als weiteres nettes Beispiel!). Weiter unten sehen Sie einen weiteren Ausdruck, dort können Sie sich anschauen, wie dies hier auf dem Bildschirm aussieht.

So, dies hier ist ein wenig kleiner. Selbstverständlich ist es nicht die kleinste Schrift, Sie haben ja auch mit Founttext88 genug Schriften zur Auswahl. Dort werden schon genug sein, die Ihnen gefallen. Und das tolle daran ist, Sie sehen auch alles auf dem Bildschirm. Noch sind die Menüs und Anleitungen in Englisch, doch schon bald gibt es alles in Deutsch. Und, wie Sie unschwer diesem Text entnehmen können, sind Umlaute auch kein Problem!

Ja, und zum krönenden Abschluß mal eine Frakturschrift. Auch nicht übel, oder? Man kann es nur bestätigen, Text87 ist nun endlich das, was es schon lange sein sollte!

Ruler 2 [Line spacing 14/60"] [Justified]

Nun, was sagen Sie zu dieser Schrift? Dies ist gemacht mit Text87 und Founttext88. Erstaunlich, nicht? Und dabei ist das, was Sie vor sich sehen, schon verkleinert. Sie können also zwischen sehr großen und natürlich auch kleinen Schriften wählen. Eine kleinere Schrift folgt sogleich, dann kommt eine Frakturschrift (als weiteres nettes Beispiel!). Weiter unten sehen Sie einen weiteren Ausdruck, dort können Sie sich anschauen, wie dies hier auf dem Bildschirm aussieht.

So, dies hier ist ein wenig kleiner. Selbstverständlich ist es nicht die kleinste Schrift, Sie haben ja auch mit Founttext88 genug Schriften zur Auswahl. Dort werden schon genug sein, die Ihnen gefallen. Und das tolle daran ist, Sie sehen auch alles auf dem Bildschirm. Noch sind die Menüs und Anleitungen in Englisch, doch schon bald gibt es alles in Deutsch. Und, wie Sie unschwer diesem Text entnehmen können, sind Umlaute auch kein Problem!